



ՀԱՅԿԱԳԵՐԹ

ՆՈՒՄԵՐՈ 210

ԲԷՆՉԵՆՊԻՆ

ԻՌԶԻՆՃԻՒ ՍԵՆԷ

16

ՄԱՐՏ

1872

Այսօրը Հաղորդեթ հափթատա իւշ տէֆա եանի սալը, բերչենպիհ վէ ճումաա իրթէսի կիւնէրի նէշը օլունաճագ, Ղաղէթանըն Ապօնաթը Ասիթանէ իշուն 15 ապրիլ 1872 սէնէսինէ գատար լաղվ օլմուշ տուր: Պէհէր, Նիւսիսի 40 փարա տըր: Թաշրալար իշին բօսթա իւճրէթի զամմ օլունուր: Ղաղէթայա տէրճ օլունաճ իշին կէօնտէրիլէճէք էգրագ վէ մէքեաթիս Ղալաթատա էրմէնի Քիլիսէսի սօգաղընտա Ն. 19 իլէ մուրազգամ Աէտայը Հաղորդէթ օտաղընա իրաալ օլունուր: Իլանաթըն պէհէր սըրաաը Իէք տէֆա 100 փարա, Իրինճի տէֆա 60 փարա տըր: Ուզուն նէշրիյաթ իշին սյրըճա բաղարլըգ օլունուր:

Ս.ՍԻՊԱՆԷ 16 ՄԱՐՏ

ՄԻԼԻՅԷ

ՊԻՐ ՄԻԼԼԷԹԷ ՊԻՐ ԲԷՑԻՍ

Բաթրիքիք ըուհանի տիր, եա-
նի բաթրիք տէմէք կաթողիկոս տէ-
մէք օլտուղու, վէ եալընըզ միլէ-
թին ըուհանի խուսուսաթընա միւ-
տախէլէյէ տինճէ մէզուն պուլուն-
տուղու հալտէ, պիղ Իքի խոմէթի
պիրտէն բաթրիքիքէ հալալէ էթ-
միշիզ, պուլուն տա սէպէպի իսլամ-
լըգ իլէ խրիսթիանըզըն պիր պիրի-
նէ միւպայէնէթի օլտուղու տուր:

Իսլամլարըն էսիլի վագթը իլէ
շիմտիքիքի պիր պիրիլէ մուգայէսէ
էլլէսէք, փէք պէօյիւք պիր ֆէրգ
պուլաճաղըմըզ հէր քէսէ մալիւմ
տիր: Օլ վագթըն իղթիզասը, զա-
րուրի, աշխարհականլարըն կէօրէճէյի
խրոմէթի, բէհապինէ հալալէ օլուն-
մուշ խոի իսէ տէ, շու պուլունտու-
ղումուզ էյամը մաաաալէթ փէյամ-
տէ, իճպարաթա մահալ գալմամըշ
օլտուղու հէր քէս պիլիք: Եանի հէ-
յէթ ու հէյպէթէ պապըլմայըպ.
ազլ ու տիրայէթէ պաղըլմագտա,
վէ մուղայիլի օլարագ ըուհալանլա-
րըմըզ գաբու պաճալարտա, սոլօգաթ
մագաղընտա կէօրտիլիւմիզտէ պի-

ղէ փէք չիրքին կէօրիւնմէքտէ տիր:

Հէր շէյ, թէպէտտիւլաթը ասրի-
յէյէ թապի օլուպ, նիզամաթ վէ
գալմանինի մէվղուա տախի միւրու-
րը զէման իլէ թարզը ալսէրէ թահ-
վիլ ու թաղեիր օլուր:

Պունտան էլլի վէ եիւզ սէնէ
էվլէլ մէրի թուլուլան նիզամաթըն
պու կիւնքի կիւն հիւքմի ճարի օ-
լամաաղը մալիւմ տիր:

Հէր միլլէթ պու գայիտէյէ ըի-
յաթէթ էտիպ, բէվիշը ճըհանէ իմ-
թիսալէն թարիգը մէտէնիլէթտէ ի-
լէրի կիթմէքտէ տիր:

Միլլէթիմիղին շու շահանը թէ-
էսիւֆ օլան հալինէ չէշմը ինսաֆլէ
պաղըլտըզը հալտէ հէր միլլէթտէն
կէրի գալմըշ օլուպ, հէման պիր
ասրա վարմագսըզըն տիւնեատա իս-
մի գալմայըպ մահվ օլաճաղը գօլայ-
ճա անլաղըլը:

Սէնէ պէ սէնէ գիւրրիլէթ ու
թէվլէլիւտտէն, վէ ճէհալէթ սէպէ-
պինտէն աղալիլի եիւզ պին քիշի
զայպ էթմէքտէ օլտուղումուղու հի-
սապ էտէրսէք տէտիլիմէ շափուգ
իղնա օլուրտուն:

Պիր եօլ տուր թուլմուշ կիտի-
էօրուզ, լաքին մէնզիլը մագսէտի-
միզ նէրէյէ միւճէր օլաճաղընը պիւ-
մէէօրուզ, պունա քէօր քէօրիւնա
կիտիշ տէրլէր: Միլլէթճէ էօյլէ պլը
շաղըմըշ հալտէ պուլունմագտայըզ

քի, միւլաթագպէլի տէյիլ, հաթթա
հալը հաղըրըմըզ պիլէ պիլմէեօ-
րուզ, տէմէք տիր քի պու կիւնտէն
էօլմիւշ սայըլըլը:

Միլլէթտաշլար, շու պիգայտ
ու պիհուշ հալիմիզտէն ուեանալըմ,
ճինսիլէթիմիզի, վէ միլլէթիք նա-
մուսումուզու փայիմալ ու թար ու
մար էթմէքտէ օլտուղումուղու թէ-
եաղգիւն պիրլէ, ինսաֆ ու իմանլէ
հալիմիզի թէֆէքիւր էյլէյէլիմ:
Տատէրանէ մուհապպէթ էտիպ,
իւմ ու մէարիֆին ինթիշարինէ էլ-
տէն կէլէն զայրէթի տիրիզ էթմէ-
յէլիմ: Անատուրտան գօյուն սիւրիւ-
սիւ կիպի թագըմ թագըմ Մտանպօ-
լա տէօքիւլէնլէր ինսան տըրլար, վէ
էրմէնի իսմինի թաշըմագտա օլուպ,
ճիլէր փարէլէրինի կէնճ եաշլարըն-
տա, տաղլար պաշընտա թէրքէ մէճ-
պուր օլարագ, պիր լօգմա էքմէք
թէտարիքի իշուն սէֆիլ ու փէ-
րիշան տաղը տէրուն, վէ ահ ու
վահը մէլուն իլէ վագըթ կէչիրտիք-
լէրինի սօղըմըզա կէթիլիլիմ:

Շունճա սէնէտէն պէրու ումուր
վէ մէսալիհի միլլիլէմիզին ըույլէթ
ու թէսվիլէսի ըուհալանլարա հալա-
լէ օլունմուշ օլուպ, տիւշէ գալգա
սաղ օլտունլար պիղի շու վաղթա
գատար կէթիլիլէր. պատէզին պիր
ազ օնլար ըահաթ իտիպ, քէնտի
կոշումլարընա նիսպէթէն ումուրու

վէ թէ ֆէվրու էյլէտիյի մէգալաթը ֆէսահաթ զայաթընը, քէմահի հագ-
զըհի թէրճիւմէտէն ածիզ օլտուղու-
մուզ հասէպիլէ այնէն նագլ էտէրիզ,
Էհլի իրֆան սէմ ու հուշ իլէ
կիւշտատէ օլտուն:

«Պիտի խնդրեմ Գիւանէն որ
ունայն զորոյցներու տեղի չտայ, հար-
ցում մը կ'ուղղուի, այդ հարցման
«Գիւանէն»-ին կայ թէ ոչ, պէտք
է այս կէտը Ժողովոյ որոշման են-
թարկել»:

Տիւննատա, արիզ ու ամիդ,
տաղիք ու տատիկ, պիր նաթըզը
էլֆազ հատիգ օլմագ, հէր ֆէրտէ
մախսուս օլմայըպ, պու պիր տատը
խիւտատատ տըր քի, Սէմա վէրիւր,
Սէմա ալըր:

Միւշարիլէյհ հաղրէթլէրի, մէվ-
հէպէյի սամէտանիյէ օլան գուվվէի
գէքեսաը իլէ, Սպօն կիպի, տիհան
քիւշաի պէլաղէթ ֆէրմա օլտուգ-
տա, միւսթէմիւնուն զիհնէրլինի
նէ կիւզէլ թէնվիր, վէ «Գիւանէն»-
ին կայ տէյէրէք Մէճլիսի Կիւան-
նէ կիւզէլ թէքաիր էտէեօր:

Պու էֆէ. զաթէն աէրեայի
իլմ ու մէարիֆտէ միւսթաղրագ,
վէ հէր կէօնա մէտհ ու սիթայիլէ
միւսթահագ պիր զաթը չալի սը-
մաթ, վէ քիւրէմիթ իսթինաա ծլմա-
ղըն, արալըգտա տիհան ու լէպլէ-
րինտէն լէպլէպի տանէսի կիպիսէյլան
ու ճէրեան, վէ իշիտէնլէրլին աղընը
հայրան էտէն էսիլէ վէ էճվիպէի,
վէ նօհուտ կիպի տանէ տանէ նէ-
թայիզը պէլահէթ պէտիտէլէրլինի,
տիւրըր եէքթա կիպի տայիմա հըֆ-
զը էլզէմ օլմաղըն, մին զայըր հատ-
տին մէնաֆիյի ամմէ իշիւն իյզահ
ու թէֆսիրէ սոյ ու զայրէթ էտէ-
ճէյիլ տիր):

Խօճասարճեան էֆ. ձէվապա
սէպա տէյիլ տիր սէյլէտիյինիլ:

Պէկեան էֆ. Պէլի էյլէ տիր,
մէրզումուն թէֆէվլուհաթը թիւրա-
հաթ գապիլինտէն օլուպ, ֆագաթ,
Ս. Հայրա պու կիւն ճէվապ վէր
տէյի իպրամ էթմէյէ տէ, զիյատէ
հագզըմըզ եօդ տուր:

Բաթրիք էֆ. Պէնտէն իսթիսալ
օլունան պիր սուալէ ճէվապ վէրէ-
ճէյիմ, ֆագաթ պու կիւնքի մէվ-
զուր պահս օլան մէսայիլ խարիճին:

տէ մատուտ պու մէսէլէ իլէ իզա-
յէի վագթ էթմէյէլիմ, զիրա Կրօն.
Ժողովուն ինթիսապ մէսէլէսի հէր
չէյտէն ագտէմ վէ էլզէմ տիր:

Պէկեան էֆ. Էկէրլի Ս. Հայր
պու կիւն շու սուալիմիզէ ճէվապ
վէրիւրէ, մէսէլէյի մէզքիւրէյի մէճ-
լիս հալլ էտէպիլէճէք տիր:

Բաթրիք էֆ. Էլմիսթնայ Վե-
հափաու Կաթոզիկուն

(Թուրքի Եր. Սըքուլէ Էլէ Դուր Է-
նէ)

Օտեան էֆ. Բաթրիք հաղրէթ-
լէրլին սէօզիւնիւ գաթ պիրլէ). պէյ-
լէ պիր սուալըն վագթը մուայէնտէ
մէճլիսէ թէպիլիլ ու թագտիմ օլուն-
մատըզը իշիւն սէօզ իսթէրիմ (խօսք
կուզեմ):

Պագը սանտալիալարտան վէ
խուսուսա Օգսէն էֆ. — Սըքուլէ Հայ-
րէ Եր. Էնէ, Էլէլէ Էնէ Էնէ:

Օտեան էֆէնտի. Լաքին մէճ-
լիս շու սուալ իլէ մէշղուլ օլմայա
տահա գարար վէրմէտի:

Պալատէ զիքր օլունան սուալը
իյրատ էտէն Երեսփոխանլար, բաթ-
րիք էֆէնտիլին իթա էտէճէյի ճէ-
վապընտան սօնրա Օտեան էֆէնտի-
նին քէլամէ աղալ էյլէմէսինի ըսրար
էթմէքաէ, վէ Օտեան էֆէնտի տա-
խի մէզքիւր սուալըն օլ կիւնքի
պահս օլունաճագ մէսայիլին խարի-
ճինտէ օլտուղունու Մէճլիսէ իս-
թար պիրլէ, նիհայէթ զալէպէ քէն-
տի թարաֆընա գալըր, վէ քէլամէ
շու վէչհ իլէ աղալ էյլէր:

(Տէվէֆ)

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի Յ Է

Մարէշալ Պազէն Մէց գա-
լէսինի թէսլիմինտէն տօլայը թէօհ-
մէթլիւ թուլթուլմասիլէ, Թահգիգ
գօմիսիօնու թարաֆընտան Տիվան
հարպ հուղուրունա իրաալ օլունմուշ
տուր:

— Միւնիխտէն եազըրըզընա
նագարէն, Սթրասպուրիկ էփիսոպոս-
տունա, իմբէրաթօր Այնօմուն մարտ
22 տէ վուզու պուլան իսթինին եէվ-
մը սէնէվիսինին զիյնէթի զըմընտա
քիլիսէլէրտէ պատարագ թագտիսի
էմր օլունմուշ իսէ տէ, միւշարիլէյհ
փիսգոպոս րէստ էթմիշ տիր:

— Ֆրանսատան ալընան խապէր-
լէրէ նաղարէն, Ֆրանսա մէմալիքի-
նին պիր կիւն էվլէլ Սլմանեա աս-
քէրլէրինտէն պիթուն պիթուն թախ-
լիսի իշիւն աչըլան իանէ տէֆթէր-
լէրինին տօլտուրուլմասընա քէմալը
զայրէթլէ տէվամ օլունմագտա տըր:
Վէ հաթթա Մանթի խաթախանէ-
սինտէ պուլունան խաթալար տախի,
մէզքիւր իանէյէ հիսսէմէնտ օլմագ
իշիւն ալթը այ թիւթիւն վէ գահվէ
իշմէյէճէքլէրինէ, վէ պուշարա
խարճ օլունան ագճէյի մէմէքէթ-
լէրինին խէլասընա սարֆ օլունմասը-
նը արզու էյլէմիլէր տիր:

Վէ պիր քէյտէ թօքլանըլան
պին իւշ եիւզ ֆրանզը, մահալինէ
նագլի իշուն մէսարիֆ օլունմամագ
զըմընտա, քէյլիւնին պիրի եիւմի
իքի ֆարսախ մահալէ գասար սըր-
թընա եիւքլէյիպ կէօթիւրմիւշ տիր:

— Խնկիլթէրա գրալիչաղնա
սուի գաստ էթմէք իւզրէ իքէն,
ախզ ու կիւրիֆթ օլունան շախաթ
ճէպինտէն, գրալիցանըն օտաընա
թէնհաճա կիրիպ ալթընա իմզասը-
նը վաղ էթտիրմէք իշիւն պիր քեա-
ղըտ չըգմըշ, վէ իշպու քեաղըտըն
մէալի շունտան իպարէթ պուլուն-
մուշ տուր:

«Պէն քի Խնկիլթէրա վէ Իրլան-
տա գրալիցասըլըմ, իլան էտէրիմ
քի, Ֆէնիան մահպուսըրըն քեաֆ-
ֆէսինին իթլագընը էմր էտէյօրում,
պու քեաղըտը խէվիլ տէրուն իլէ իմզա
էտէյօր իսէմ տէ պունուն հիւքմի
իճրա օլունմասընը խանէտանըմըն
նամուսունա հալալէ էյլէրիմ»:

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Յ Է

Կէլէճէք նիւսիլէմիզտէ մահուտ
Հագայիգէ մագուլ պիր ճէվապ վէ-
րիլէճէք տիր:

— Ամբերգա սէֆիրի Մ. Պօ-
քէր ճէնապլէրինին տիւնքի կիւն
Մապէյնը Հիւմայուն Միւլիւքեանէ-
յէ աղիմէթլէ տէվլէթի թարաֆըն-
տան համիլ օլտուղու թաստիքնամէ-
սինի հուղուրը հաղրէթը Փատիշա-
հիյէ թագտիմ էթմիշ օլտուղու մէս-
մու տուր:

— Կէչէն ազգամբիւշիւք Փարմադ-Քափու սօգաղընտա սաքին պիր սարաֆ, էլինտէ օն պին զուրուշուք պիր թօրպա ազգէսիլէ խանէսինէ տուխուլ էտէճէյի էսնատէ, եիւշ խրվաթ անսրղըն իւղէրինէ հիւճիւմ պիրլէ, թօրպայը էլինտէն գափարլար:

Զապլիյէ նէղարէթի խապէր ալտըգտա, մէրգաւ խըրվաթլարը ախզ ու կիրիֆթ իյլէմիշ տիր:

— Պանղը Սամանի իլէ Սօսիէթէ փէնէրալ թօման թարաֆընտան, Մալիյէյէ արղ օլունմուշ օլան պէօյիւք իսթիգրաղըն մուգալէլէսինէ վաղը իմղա օլունմուշ օլտուղու Լըվանտ-Հէրալտա մուհարրէր տիր:

— Պէյ օղլու միւթէսարըրը Մուհամմէտ րաշա հաղրէթլէրի, կէչէն ճուճա կէճէսի թէպտիլը դըյաֆէթլէ Պէյ օղլունտա պիր թագըմ միւշլիր քիմնէլէր քէնտիլէրինէ մէվա թախսիս էթտիլէրի պաղը մահալլէրի սօլաշըպ, վէ վէրանէ իլէ գուլուլարը արաշտըրըպ 110 քիշի դատար էշխասը միւղիլէրի ախզ ու կիրիֆթ պիրլէ սալը կիւնի քեաֆֆէսի տէ Պապը Զապլիյէյէ կէօնտէրմիշ տիր:

Բաշայի միւշարիլէյի հաղրէթլէրի, զաթէն Պէյ օղլունտան հէր թարաֆընէյի պիլիպ, վէ սապըգալը քիմնէլէրի էյի թանըտըղընտան, Պէյ օղլու իլէ Վալաթտան եաղըն վաղըթտա միւղիլը քիմնէլէրի, հիմէմը Սէնիյէլէրիլէ թարտ օլունարագ հէր քէսին էմնիյէթը քեամիլէսի պէր դարար օլունաճաղը գալիլէն մէմուլ տուր:

— Մէսմուլաթա նաղարէն խալիճիյէ թէրճիւման գալէմլէրինտէ միւլթախտէմ օլանլէր, մաաշաթը մագթուէլէրիլէ իտարէ էտէմէտիլլէրինի հալի, Զաթը հաղրէթը Սէտարէթէնահիյէ թագտիմ էթմէք իչուն պիր իսթիտա իմղալամագտա իմիշլէր:

Գուրիյէտէ շու թօհաֆ մէքթուպու օգուրուղ:

Միւէլիֆ

Մահը հալըն 16 թարիխի իլէ 1, Թիւրքլինին նէշը էթտիլի նիւսլէսինտէ, մատամըն պիլի, գօճա-

սընտան պօշանըլմասը իչիւն Գանչէլէրեյա միւրաճաթ էթմիշ օլտուղունու օգուտում, սէպէպի իսէքէնտիլինէ պիր շաքգա ալմասընը ըէտտ էթմէսի իմիշ: Պէնտէնիղ շաքգաճը օլուպ, վէ գարը գօճա պիրպիրիլէ մուհապպէթլէ կէչինմէլէրինի արղու էտէնլէրտէն օլտուղումտան, հէր նէ վաղըթ էօյլէ պիր միւնաղաա վուղու պուլուրսա, տէֆի իչիւն մէճճանէն պիր շաքգա վէրմէյէ հաղըր օլտուղումու գաղէթայը միւթէպէրէնիղլէ իլան էթմէնիղի ըէճա իտէրիմ:

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԵ

Բարիս 21 մարտ:

Ինկիլթէրա Գրալիցասը Ալմանիայա կիլթմէք իչիւն մահը հալըն 24 ինտէ Դէրպուրկտա պէգլէնիլմէքտէ տիր: Մ. Թիւր իլէ, պիւտճէ գօմիսիօնու արասընտա իսթիլաֆաթ պէր քէմալ օլուպ, մէղքիւր գօմիսիօն իւամ էշեա իւղէրինէ վէրկի թարհ օլունմասընա գարը կէլմէքտէ տիր: Իսթիլալ էմնասընտա ժանտարմլարը էօլտիլէն գօմիլնիսլէրտէն եէտի քիշի Տիվանը հարպ թարաֆընտան գաթլէ հիւքմ օլունտուլար:

Բօմա 21 քէղա:

Իթալիա գրալը Փափա հաղրէթլէրինէ վէրիլէճէք սէնէվի իւշ միլիօն իքի հիւղ եիլմի պէշ պին ֆրանղը տէֆիթէրը քէպիրտէ գայտ օլունմասընը էմը էյլէտի:

Վէրոպլ 22 քէղա:

Փաթօլիքլէրին միւլթէտիլեաթը իւղէրինէ աչըլաճագ միւճատէլէնին, շիմտիքի հալտէ պիր խայը նէթիճէյէ միւնճէր օլմայարագ, Բաբա հաղրէթլէրի իչիւն տախի մէնաֆիլի մաթլուպէր ճալիպ օլամայաճաղընը Մ. Թիւր, Մօնա. Տիւփանիլյա պիլպէյան, թէէլիլ օլունմուշ տուր:

Վիէննա 20 մարտ:

Չէքլէր պաղը կէօնա հարաքեաթը ատիանէտէ պուլունտուղլալը ճիհէթլէ, հիւքիլմէթ թէտապիրի իհթիլեաթիլէ իճրա էտէճէք տիր:

Լօնտրա 22 մարտ:

Ինկիլթէրանըն, Ամէրիգայա վէրտիլի ճէվապ, զայէթ տօսթանէ սուրէթտէ եաղըլմըշ իսէ տէ, տօլալըտան վուղու պուլան թագվինաթ մատտէսինիւ, Ճէնէվրատաքի հաքիմ մէճլիսինէ հալալէսինտէն իսթինքեաֆ իտիլմէքտէ տիր:

Բարիս 23 մարտ:

Ինկիլթէրա Գրալիցասը Ալմանիայա կիլթմէք իչիւն պուրատան կէչտի:

Բօմա 23 քէղա:

Բրէնա տը Աալ հաղրէթլէրի պու կիւն Գրալա վիլիթա վէրտի: Մ. Ֆուրնիյէ տախի քէնտի իթիմատնամէսինի Գրալա թագտիմ էյլէյիպ, թարաֆէյնտէն վէք զիյատէ հիւսնիւ թէվէճճիւհաթ իպրաղ օլունտու: Բրէնա ֆրէտէրիք, Թունուսա կիլթտի, օրատան տա Մըսըրա կիտէճէք տիր:

Բէթրսպուրկ 26 քէղա:

Իմքէրաթօրիչա պու կիւն Գըմա տօղրու ազիլմէթ էթտի:

Մաղաթարեան Ակոր էֆէնտի Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըղճա թէրճիւմէ, վէ աէվայիլը ըէմիլիյէ թագտիմ օլունաճագ պիլ ճիւմլէ մէքեաթիպաթ վէ էվրաղը սայիրէ վէ իքի լիսանտան տախի գօփիա գալէմէ ալմաքիչիւն, պու տէֆա Գարա-քէօյտէ Թրամիլէյ մէրքէղի գարշըսընտա Բաշաճը իսանընտա 750 օտայը քիւշատ իթմիշ օլտուղունտան, պու մէալտէ թահրիլաթ եաղտըրմագ իսթէյէն գէվաթ, մահալը մէղպուրէ միւրաճաթ իյլէմէլէրի:

ՅՕՆՏՕ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

ՀԱՆԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Սալը		
Սապահ Մարտ	14	57 06
Աղշամ		57 10
Չարչամպա		
Սապահ	13	56 36
Աղշամ		57 16

ՍԱՀԻԲԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԵ ՄԷՍԻԷԸ ՀԱԶԷԹԱ ՄԻԲԱՅԷԼ ԷՔՈՒԼՃԻՆ

Ն. 19 ԷՐՄԷՆԻ ԲԷԼԻՍԱՍԸ ՍՕԴԱՂԸ ԽԱՆԸ ԳԷՊԻՐ